

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้มุ่งเน้นให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง โดยการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน วางโครงสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ โดยการพัฒนาปรับปรุงจากข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา การเมืองยังเน้นประเด็นไปที่นักการเมืองหรือที่เรียกว่า “การเมืองของนักการเมือง” ประชาชนที่เป็นเจ้าของประเทศซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิและเสรีภาพน้อย ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทางการเมืองมากนักเป็นการเมืองของนักการเมืองที่มีอำนาจ แทบจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ผูกขาดทางการเมือง ดังนั้น เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการเปลี่ยนการเมืองของนักการเมืองให้เป็นการเมืองของพลเมือง โดยการเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้พลเมืองปรับเปลี่ยนประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนให้เป็นประชาธิปไตยโดยมีส่วนร่วมของพลเมือง และยังมีบทบัญญัติหลายมาตราที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีเป้าหมายที่จะปฏิรูปการเมืองไปสู่ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน สร้างประชาธิปไตยที่พลเมืองทุกคนมีส่วนร่วมได้

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย สิ่งที่สำคัญก็คือ “ประชาชน” และความสมบูรณ์แบบระบอบประชาธิปไตยก็คือ การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีสิทธิมีเสียงในการปกครอง แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายๆ ด้าน เช่น การมีจำนวนประชากรมากเกินไปจะเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้โดยตรง จึงทำให้ประชาธิปไตยโดยอาศัยตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตัวแทน ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงถือเป็นบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ให้ได้มาซึ่งตัวแทน การเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม จะเพิ่มโอกาสการถ่ายโอนอำนาจการปกครองอย่างสันติ เพราะจะช่วยให้ผู้พ่ายแพ้การเลือกตั้งยอมรับผลการเลือกตั้ง และยอมถ่ายโอนอำนาจไปสู่รัฐบาลใหม่อย่างราบรื่นการเลือกตั้งที่เสรี และยุติธรรมจะทำให้สามารถกำหนดรูปแบบของ

รัฐบาล และทิศทางนโยบายในอนาคตของรัฐบาลได้ การยึดถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ในการจัดตั้งรัฐบาล และเป็นหลักในการตัดสินใจประเด็นสาธารณะต่าง ๆ แต่ไม่ใช่เป็นเหตุผลของการกีดกันฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อย ไม่ว่าจะเป็นเพราะชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา ที่ตั้งภูมิศาสตร์ระดับรายได้ รัฐบาลหรือเสียงส่วนใหญ่ที่มาจากการเลือกตั้งหรือการแต่งตั้งก็ตามจะไม่สามารถลิดรอนสิทธิดังกล่าวได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการเมืองภาคประชาชนที่ประชาชนได้รวมตัวกันแสดงพลังทางความคิดเห็นตามสิทธิ และอำนาจอันพึงมีพึงได้ในเรื่องนโยบายการพัฒนา และการใช้จ่ายงบประมาณ ตลอดจนจนถึงการตรวจสอบนักการเมือง เมื่อมีวิกฤตการณ์ปัญหาาร่วมกัน ประชาชนรู้สึกวิตกทุกซ່อนร่วมกันต้องการแก้ไขปัญหาและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น รวมไปถึงการรวมตัวกันใช้สิทธิและอำนาจของประชาชนในการแสดงออกซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทางสันติวิธี กฎหมาย และวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในท้องถิ่น โดยที่ไม่ละเมิดสิทธิและอำนาจของคนอื่น

จากสถิติการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวน 81% (เทศบาลตำบลหนองแปน 2554) และจากสถิติที่ได้กล่าวมาจะสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอยู่หลายรูปแบบไม่ได้มีแค่เพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมือง และได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน ยังสามารถที่จะแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการรับสมัครเลือกตั้ง การรับฟังและเผยแพร่ข่าวสาร การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเป็นการแสดงออกถึงความต้องการของประชาชนที่แสดงออกในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อที่จะให้ได้มากซึ่งประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในอีก 3 ด้าน คือ การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง และตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และผลที่เกิดจากการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของ

ประชาชนในตำบล รวมทั้งการสร้างแนวคิดใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง

คำถามการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในแต่ละหมู่บ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับใด
2. ประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน ในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่
3. ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการศึกษา

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ 4 ส่วน คือ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 3 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการเลือกตั้ง
- 1.2 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- 1.3 ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2554. จำแนกตามหมู่บ้านจำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 2,374 คน (สำนักงานทะเบียนเทศบาลตำบลหนองแปน. 2553 : 12)

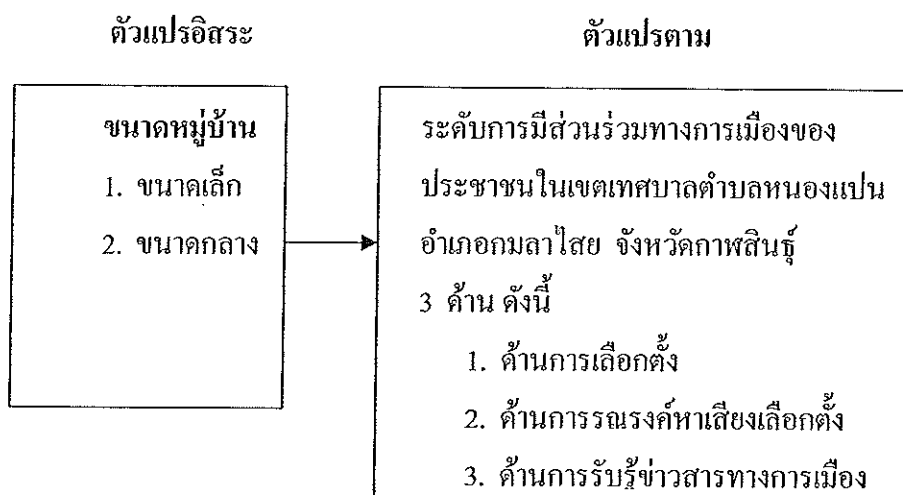
2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2,374 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (ไพศาล วรคำ : 101) ได้จำนวน 342 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ หมู่บ้านจำนวน 6 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแปน อำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ขอบเขตในด้านระยะเวลาในการศึกษา

กรกฎาคม – มีนาคม 2555

กรอบแนวคิดการศึกษา



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการสมัครรับเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวสารทางการเมือง

ด้านการสมัครรับเลือกตั้ง หมายถึง ประชาชนให้ความสนใจในการลงสมัครเลือกตั้งเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและสนับสนุนผู้เข้าสมัครรับการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการร่วมรณรงค์ช่วยพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการหาเสียงเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในการจัดการอบรมหรือการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง พูดคุยหรือถกเถียงกับคนรู้จักในเรื่องประเด็นทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมืองชม หรือฟังการถ่ายทอดสดรายการเกี่ยวกับการเมือง ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครภายในหมู่บ้าน อ่านหนังสือพิมพ์ ข่าวสาร บทวิเคราะห์ การเข้ารับการอบรมความรู้ทางการเมือง ฟังข่าวเสียงตามสายทางการเมืองในหมู่บ้าน เป็นต้น

ขนาดหมู่บ้าน หมายถึง ที่แบ่งขนาดตามพื้นที่และประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ ตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน 3 ขนาด คือหมู่บ้านขนาดเล็ก

(S : Small) ได้แก่ หมู่บ้านที่มีประชากรไม่เกิน 500 คน หมู่บ้านขนาดกลาง (M : Medium) ได้แก่ หมู่บ้านที่มีประชากรตั้งแต่ 500 – 1,000 คน

หมู่บ้านขนาดเล็ก ได้แก่ หมู่บ้านที่มีประชากรไม่เกิน 500 คน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองแปน ประกอบไปด้วย บ้านหนองแปน หมู่ที่ 1 บ้านหนองแปน หมู่ที่ 3 บ้านโนนสูง หมู่ที่ 4 บ้านนาเชือก หมู่ที่ 5 บ้านเสมา หมู่ที่ 6 จำนวน 251 คน

หมู่บ้านขนาดกลาง ได้แก่ หมู่บ้านที่มีประชากรตั้งแต่ 500 – 1,000 คน ประกอบไปด้วย บ้านหนองแปน หมู่ที่ 2 จำนวน 91 คน

ประโยชน์การศึกษา

ผลจากการศึกษาเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะ และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลแก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา การบูรณาการ และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์